

به نام خدا

اسکس طراحی شهری

همه چیز در مورد گنگور علی طراحی شهری

کاری از بخش معماری و شهرسازی گروه هنری اجتماعی آند

تابستان ۱۳۹۷

Date:2018

Ama dgp.ir

همه چیز در مورد کنکور عملی طراحی شهری

زمان: دهه سوم تیر ماه - چهارشنبه صبح

مکان: منحصراً در شهر تهران - (سالی که خودم کنکور داشتم: دانشگاه امیرکبیر - دانشکده های سمت چپ آقاپون، دانشکده های سمت راست خانوم)

مدت آزمون: ۳ ساعت

زمان بسته شدن درب حوزه امتحانی: ۷ صبح

زمان شروع فرآیند آزمون: ۷:۳۰

زمان باز کردن دفترچه سوالات: ۸:۰۰

از ساعت ۸:۰۰ الی ۹:۳۰ اجاز بلند شدن ندارید (جهت هر کاری مثل دستشویی و... رو اجازه ندارید)

پایان آزمون: ۱۱:۰۰

وسایل مجاز: کدرشته ۱۳۵۱ (طراحی شهری) لازم است مداد، روان نویس مشکی، خط کش (معمولی و اشل)، گونیا، پاک کن، مداد تراش و یک تخته شاسی که کاغذ A3 و به راحتی روی آن قرار گیرد را به همراه داشته باشند و از آوردن سایر ابزار ترسیمی دیگر خودداری نمایند.

صندلی موجود همین صندلی های معمولی هست و خبری از میز ترسیم نیست البته میتوانید روی زمین هم بشینید.

به هر یک از داوطلبان کدرشته امتحانی ۱۳۵۱ (طراحی شهری) برای انجام پروژه عملی یک دفترچه آزمون شامل چند برگ به ابعاد A3 به صورت دفترچه به ضمیمه برگ سوال در جلسه آزمون داده خواهد شد که لازم است داوطلبان پاسخ سوالات را در همان دفترچه بنویسند.

در مورد شیت های A3 نیز با اختصاص ۳۰ دقیقه به هر شیت می توانیم به زمان بندی مناسب دست پیدا کنیم. ضروری است در پایان نیز بسته به ویژگی های شخصی خود تایمی را به مرور، اصلاح، ریزه کاری هایی مثل دورگیری یا افزودن رنگ و سایه و احیاناً پر کردن جاهای خالی و عقب افتاده اختصاص دهید. از عناصر یک شیت طراحی شهری می توان به نوشته، نقشه، کروکی و... اشاره کرد. نوشته ها یا Textها در سه سایز بزرگ (برای تایتل ها)، متوسط (برای تیترها) و کوچک (برای توضیحات) دسته بندی می شوند.

فرآیند طراحی شهری

عبارت است از روش و روندی که ما را به جواب می رساند. به طور کلی فرآیند طراحی شهری شامل مراحل شناخت، تحلیل، هدفگذاری و طراحی می باشد. اگرچه این مراحل به تناسب موقعیت طراحی و نوع سوال، تغییر کرده، از شیت اصلی حذف شده و دگرگون می شود ولی پایبندی ذهنی و رعایت چنین

4 چوبی در اکثر پروژه ها توصیه شده و نتایج هر بخش در قالب نوشتار و گرافیک مناسب تدوین و ارائه می شود. لذا آشنایی داوطلبان با تکنیکها و فنون مختلف بیان تصویری از یک طرف و از طرف دیگر چگونگی استفاده از این تکنیکها در فرآیند طراحی شهری ضروری به نظر می رسد .

در قسمت شناخت به بررسی داده ها و داشته های مسئله و اطلاعات موجود می پردازیم. همان طور که می دانیم مولفه های یک فضای شهری شامل فرم، عملکرد و معنا (یا به بیانی فرم-فضا-فعالیت) می شود. با در نظر گرفتن تقسیم بندی مذکور جهت دستیابی به یک مکان پایدار لازم است مولفه های

زیبایی شناختی، عملکردی، معنایی و زیست محیطی طرح موجود مورد بررسی قرار گیرند. در مرحله شناخت با بررسی اطلاعات موجود توسط ترسیم کروکی و توضیحات کوتاه مرتبط به یک جمع بندی کلی از داشته های مسئله خواهیم رسید. سپس در مرحله ی تحلیل با بررسی نقاط قوت و ضعف و به تبع آن فرصت ها و تهدیدهای موجود در منطقه اهداف طرح را مشخص کرده و در انتها طرح نهایی را ارائه می دهیم.

مولفه های زیبایی شناختی مربوط به شکل و کالبد محیط یا منطقه ی طرح مورد نظر است و شامل:

-خط آسمان (شکسته، مقعر، ...)

-رنگ و نوع مصالح موجود

-بافت (در نما: از لحاظ مخروطی یا فرسوده بودن بافت- در پلان: آرنیک یا غیر آرنیک بودن، ریزدانه یا درشت دانه بودن)

-تناسبات و محصوریت (جداره و نما)

-ارتفاع

-کفسازی

-سیمای شهر و منطقه (با ترسیم مقطع عرضی و تحلیل آن)

-توده و فضا (جهت نمایش توده توصیه می شود از به کارگیری رنگ مشکی یک دست خودداری کنید، برای این منظور می توانید از تکنیک رنگ، هاشور و یا تلفیقی از این دو استفاده کنید (و... می شود).

مولفه های عملکردی در رابطه با فعالیت هایی است که در فضای شهر یا انجام می گیرد و بر دو قسم کاربری های موجود و دسترسی های سایت میباشد. این مولفه پای اصلی اکثر طرح هاست و بررسی آن در شیت از ضروریات محسوب می شود. ترسیم دیاگرام و نقشه ی کاربری های موجود به همراه کروکی، پرسپکتیوهای کوچک یا مقاطع عرضی در قسمت اول انجام گرفته و در زمینه ی دسترسی نیز با در نظر گرفتن سلسله مراتب راه (آزادراه-بزرگراه-شیرانی درجه ۱-شیرانی درجه ۲-جمع و پخش کننده-فرعی بن باز-فرعی بن بست) و نیز پیاده راه، مسیر دوچرخه، حمل و نقل عمومی و پارکینگ به بیان داده های مسئله می پردازیم.

مولفه های زیست محیطی معرف میزان پایداری یک مکان و شامل مواردی چون اقلیم منطقه (باد-تابش-رطوبت)، پوشش گیاهی و توپوگرافی،

آلودگی (هوا-صوتی-بصری) و دید و منظر (انسداد دید-دید و منظر مطلوب) می شود. به جز آلودگی باقی موارد در یک پلان یا پروفیل عرضی ترسیم میشود.

همان طور که می دانیم هدف طراحی شهری تبدیل فضا به مکان است و این مهمتها زمانی صورت واقعیت به خود می گیرد که فضا با حضور مردم معنا پیدا کند. در این میان مولفه های معنایی بیان کننده ی عوامل موثر بر معنی بخشی به یک فضای شهری چون خاطره انگیزی، خاطره ی جمعی، هویت مکان، حس تعلق، غنای حسی و همه شمول بودن هستند. مرور کتاب محیط های پاسخده به عنوان مثال ایده های خوبی را در این زمینه به شما خواهد داد.

حواس پنجگانه در مکان هایی چون رستوران، عطاری و بازار ادویه (تحریک حس بویایی)، طبیعت پیرامون، گنبد، مناره و رنگ های دلنشین فضای شهری (حس بینایی)، صدای طبیعت یا سروصدای ناشی از حضور دستفروش ها در یک مکان (حس شنوایی) و نهایتا کفسازی یا جنس مصالح متفاوت و یا حضور آب (حس لامسه) در ایجاد حس مکان به ما یاری می رسانند، و در این میان هرچه تعداد حواس درگیر شده بیشتر باشد نتیجتا بر غنای حسی مکان نیز افزوده شده و میزان خاطره انگیزی محیط در ذهن شخص نیز افزایش خواهد یافت.

علاوه بر این فضاهای شهری گوناگون دارای هویت های متفاوت و یا گاهی ترکیبی از چند هویت مختلفند، برای مثال مکان هایی چون امامزاده ها، مساجد و برخی از شهرها دارای هویت مذهبی هستند، در حالیکه بعضی دیگر چون میدان نقش جهان، گنجعلی خان و یا سبزه میدان دارای هویت تاریخی هستند. از نمونه های دیگر در این زمینه می توان به هویت حکومتی میدان بهارستان، هویت نظامی میدان توپخانه، هویت تفریحی مکان هایی چون دربند یا میدان تجریش، هویت تجاری بازار تهران و میدان تجریش و هویت فرهنگی مکانی چون خیابان انقلاب اشاره کرد.

مقصود از همه شمول بودن یک مکان نیز قابلیت آن در زمینه ی میزان پوشش دهی نیازهای انواع گروههای سنی، جنسیت های مختلف و افراد با توانایی های جسمی متفاوت (برای مثال تعبیه ی رمپ برای معلولین) است. بادر نظر گرفتن متوسط توانایی حرکت انسان (۵۰۰ متر) توجه به مسیرهای پیاده، شعاع محله و فواصل ایستگاههای حمل و نقل (نهایتا ۱ کیلومتر) ضروری به نظر می رسد.

تحلیل

به معنای سنجش، آنالیز و ارزیابی داده ها و داشته هایی است که در قسمت شناخت مورد بررسی قرار گرفت. در مورد شیت های ۷۰*۵۰ این قسمت به عنوان نتیجه گیری و حسن ختام شیت اول و به عبارتی رابط شیت اول و دوم عمل می کند. (البته ادغام مراحل شناخت و تحلیل نیز امکان پذیر و آسان تر است، ولی در صورت بررسی مجزای این دو قسمت خوانایی شیت ما افزایش خواهد یافت.)

روش های مختلفی در زمینه ی تحلیل داده ها در طراحی شهری موجود است که از آن جمله می توان به روش سوات SWOT، مکان سنجی (Place Check) روشی که در آن برخلاف سایرین از متخصصین، مسئولان و مردما استفاده می شود و مولفه محور است. در کتاب اسناد هدایت طراحی شهری - رابرت کوان، گلکار - می توانید به طور کامل با این روش آشنا شوید. و چیدمان فضا Space Syntax (که عبارت است از بازگویی نحوه ی چیدن فضا، روشی متخصص محور بوده واکثرا برای شهر استفاده می شود.) اشاره کرد.

در این میان انتخاب بهینه در آزمون اسکیس استفاده از روش سوات است. این روش بر چهار محور اصلی بررسی نقاط قوت Strength، نقاط

ضعف Weakness، فرصت ها Opportunity و تهدیدهای

Threat موجود استوار است. (البته همان طور که می دانید این روش مختص بهبهشتی هاست، دانشگاه تهران تحلیل را بر پایه ی مسائل، امکانات و نیازها میسجد که با کمی دقت متوجه جامعیت و وضوح بیشتر روش سوات خواهیم شد چراکه

به بیانی مسائل همان نقاط ضعف و تهدیدهای موجود، امکانات همان نقاط قوت و فرصت ها بوده و نیازها نیز بیانگر هدفگذاری نهایی است.)

شاید بعضی از دوستان در تشخیص و تفکیک این موارد از هم کمی به مشکل برخورند. در یک کلام می توان گفت نقاط ضعف و قدرت مسائلی

هستند که به صورت تبالفعل در محیط طراحی وجود دارند، و در مقابل فرصت ها و تهدیدها، امکانات و یا خطراتی هستند که پتانسیل آنها در محیط وجود دارد و در صورت برنامه ریزی مناسب و یا بالعکس عدم برنامه ریزی به فعلیت درآمده و موجب ارتقاء و یا پایین آمدن مولفه های طراحی شهری می شوند.

برای روشن شدن مطلب به عنوان مثال میدان تجریش را بررسی خواهیم کرد:

-نقاط قوت: هویت مذهبی-جزء میدان های اصلی تهران

-نقاط ضعف: نامناسب بودن مکان پایانه-اغتشاش حرکتی(سواره و پیاده)-عدم امنیت عابر پیاده

-فرصت ها: لبه های رودخانه فرصت مناسبی برای ایجاد سرزندگی-محوطه ی جلوی امامزاده جهت ایجاد یک فضای شهری-بافت فرسوده ی موجود فرصتی برای بازسازی

-تهدیدها: یافت فرسوده ی میدان-قفل شدن میدان از لحاظ ترافیکی-خطر سیلاب رودخانه

به این ترتیب به راحتی می توانیم نکات مثبت و منفی را از هم تفکیک نموده و بررسی کنیم. نکته ی قابل ذکر دیگر اینکه یک موضوع در عین حال که می تواند نقطه ی قوت تلقی شود، می تواند تهدیدی نیز برای منطقه به حساب آید. برای مثال در طراحی جداره ی یک رودخانه، در نظر گرفتن آن به عنوان فضای جاذب جمعیت و هوای تمیز(مولفه ی زیست محیطی) به عنوان نقطه ی قوت به حساب آمده از طرف دیگر تبدیل محیط اطراف به زباله دانی نقطه ی ضعف محسوب می شود. همچنین ایجاد یک محیط سرزنده به عنوان یک فرصت تلقی شده و در مقابل خطر سیلاب به عنوان یک تهدید قرار می گیرد.

به طور خلاصه در شیت اصلی(اگر نوع سوال استفاده از روند طراحی را میطلبید.)بخشی را به بیان نقاط قوت و ضعف(فرصت ها و تهدیدهای موجود را نیز در قالب قوت و ضعف بررسی می کنیم نه جدای از آن)به همراه کروکی اختصاص می دهیم. در این قسمت هم با همان ۴ مولفه ی اصلی سروکار خواهیم داشت:

در قسمت زیبایی شناختی میزان یکنواختی، تعادل یا اغتشاش را بررسی خواهیم کرد.

در مولفه های عملکردی سازگاری و ناسازگاری کاربری های موجود، مقیاس کاربری ها، تنوع و اختلاط آنها را مدنظر قرار می دهیم. در قسمت دسترسی ها نیز رعایت سلسه مراتب دسترسی در طرح، دسترسی متناسب با کاربری

های داخل(ظرفیت)، لزوم وجود پیاده راه، مسیر دوچرخه، پارکینگ و حمل و نقل عمومی را متذکر خواهیم شد.

هم چنین میزان آلودگی محیط، چگونگی شکل گیری مسیرها(توپوگرافی)، دید و منظر مطلوب یا نامطلوب و وجود آسایش اقلیمی در بخش مولفه های زیست محیطی مرور خواهد شد.

در قسمت مولفه های معنایی نیز به میزان انعطاف پذیری، چند عملکرده بودن، همه شمول بودن(در نظر گرفتن رمپ معلولین) و... توجه می کنیم .

تحلیل نما

شامل ارکان نما(وزن های افقی و عمودی نما) و اجزای نما(بازشوها) می شود. مواردی که در این قسمت بررسی می شوند عبارتند از تناسبات نما، تقارن، تعادل(هم وزنی و برابری وزن های افقی و عمودی) و استحکام بصری(از لحاظ تعداد بازشوها و نوع مصالح).

تحلیل خوانایی (لینچی)

در اینجا ۵ عامل اصلی را که لینچی به عنوان عوامل اصلی شهر معرفی می کند را بر روی نقشه ی سایت مورد نظر با عنوان پلان تحلیلی(تحلیل سایت-تحلیل بستر موضوع-تحلیل یکپارچه) بررسی می کنیم.

-راه: راه عاملی است که معمولاً با استفاده از آن حرکت بالقوه یا بالفعل میسر میشود. از این رو راه ممکن است خیابان، پیاده رو، مسیر دوچرخه و یا خطوط حمل و نقل باشد. نمایش سلسله مراتب دسترسی ها توسط انواع فلش ها در این قسمت انجام می گیرد.

-لبه: لبه عاملی خطی است که به دیده ناظر با راه تفاوت دارد. مرز بین دو قسمت، شکافی در امتداد طول و بین دو قسمت پیوسته شهر، بریدگی که خطوط

BRT در شهر به وجود می آورند، رودخانه، حد مجموعه ای ساختمانی و یا دیوار را می توان به عنوان مثال هایی از لبه در تصویر شهر ذکر کرد.
-محل (حوزه): محل ها مناطق خاص از شهر هستند که به اسمی خاص شناخته می شود. اجزاء آن به سبب خصوصیات مشترکی که دارند کاملاً قابل شناخت هستند و همواره می توان سیمای محله ها را از درون آن ها تمیز داد و اگر از خارج مرئی باشند در یافتن نقاط مختلف از خارج نیز مورد استفاده قرار میگیرند. بازارها و راسته های تجاری از آن جمله اند.

=

-نشانه: نشانه ها نیز عناصری مشخص هستند که در تشخیص قسمت های مختلف شهر به کار می آیند؛ با این تفاوت که ناظر به درون آنها راه نمیآید. بر دو نوع بصری و ذهنی هستند. نشانه های بصری معمولاً اشیایی هستند که ظاهری مشخص دارند مانند ساختمان ها، علائم، فروشگاه ها و یا حتی گنبد و مناره. خصوصیات نشانه باید چنان باشد که بتوان آن را از میان عوامل بسیار باز شناخت. تصاویر ذهنی اجتماعی نیز همچون تمام بناهای مذهبی و یا یک بازار خرید از جهت فرم و کارکرد نشانه محسوب می شود.

-گره: گره ها نقاط حساسی در شهر هستند که ناظر می تواند به درون آنها وارد شود و کانون هایی هستند که مبدا و مقصد حرکت او را به وجود می آورند. گره ها نیز به دو نوع گره های ترافیکی و گره های فعالیتی تقسیم بندی می شوند. ممکن است صرفاً محل تقاطع دو خیابان یا جاده باشند؛ جایی باشند که خطوط حمل و نقل تغییر مسیر می دهند؛ نقطه ای که چند راه به یکدیگر می رسند یا از کنار هم می گذرند؛ لحظاتی هستند که در آنها تغییر از یک ساختمان به ساختمانی دیگر صورت می گیرد. یا ممکن است محل تمرکز باشد (قرارگاه رفتاری) و اهمیت آن به سبب تراکم پاره ای از امور و یا خصوصیات در نقطه ای باشد مانند گوشه ای از خیابان که به اصطلاح پاتوق بچه های محل است و یا میدانی که از چهار طرف مسدود باشد.

*گذشتن علامت شمال و راهنما در تمامی نقشه ها ضروری است.

*از نوشتن کلمه ی سوات در شیت یا هرگونه جهت دادن خودداری کنید. باز هم

تکرار می کنم. راه میانه را پیشه کنید و سعی کنید آنچه ارائه می دهید

تلفیقی از آموزه ها و خلاقیتتان باشد.

هدف گذاری

به معنی تدوین سیاست های کلان و ضوابط عملیاتی (اهداف اجرایی)، راهبردها و سیاست های اجرایی بر اساس تشخیص مسایل، فرصت ها، قابلیتها و محدودیت های موجود جهت تقویت و یا افزایش نکات مثبت و حذف یا بهبود نکات منفی است.

در فرآیند طراحی شهری در سطح منطقه و شهر با سه دسته از اهداف که در سه سطح متفاوت مطرح می شوند روبه رو هستیم، که عبارتند

از اهداف غایی، اهداف کلان و اهداف خرد (ضوابط عملیاتی). به عنوان نمونه دستیابی به پایداری یکی از اهداف غایی در سطح شهر محسوب می شود، در این صورت استفاده از انرژی های تجدیدپذیر به عنوان یکی از راه حل های موجود جهت نیل به هدف غایی، هدف کلان شهر محسوب شده و از طرفی استفاده از باطری های خورشیدی در سطح جزئی تر هدف خرد محسوب خواهد شد، و بدین طریق سلسله مراتبی از اهداف (کلی به جزئی - کمی به کیفی) روبه رو خواهیم بود.

در این میان آنچه که لازم است در شیت اصلی مورد بررسی قرار گیرد، در درجه اول اهداف کلان طرح می باشد که عبارتند از: ارتقاء کیفیت کالبدی، محیطی، فضایی و زیست محیطی طرح یا به عبارتی همان بررسی مولفه ای کیفیت های موجود در محیط که در مراحل شناخت و

تحلیل نیز بدان پرداخته شد.

در بخش هدفگذاری به ترتیب با هدف، راهبرد و سیاست مواجه هستیم که روند کلی به جزئی فرآیند را نمایانگر خواهند بود. برای مثال در صورتی که یکی از اهداف طرح ایجاد سرزندگی در محیط باشد، راهبرد پیشنهادی جهت دستیابی به آن ایجاد سرزندگی از طریق ایجاد تنوع و به تبع آن سیاست در نظر گرفته شده ایجاد کاربری های متنوع و فضاهای متنوع در محیط خواهد بود. در مجموع تبیین اهداف و سیاست ها در قالب ۴ مولفه ی مذکور و رسم کروکی مرتبط (برخلاف نحوه ی ارائه در قسمت تحلیل، بیان تصویری در قسمت هدفگذاری بیش از بیان نوشتاری توصیه می شود.) در شیت اصلی کفایت کرده و نیازی به توضیح موارد دیگر نیست.

مولفه های زیبایی شناختی

تنها نکته ی مهم در این قسمت رعایت تنوع درعین تعادل و جلوگیری از سوق دادن طرح به سمت یکنواختی و یا اغتشاش است. البته ایجاد نقاط شاخص از نظراتر تفاع، شکل و ... مورد استقبال قرار خواهد گرفت.

مولفه های عملکردی

دسترسی:

نکاتی که باید در این قسمت مورد توجه قرار گیرند عبارتند از:

1. رعایت سلسله مراتب دسترسی: آزادراه، بزرگراه، شریانی درجه ۱، شریانی درجه ۲، جمع و پخش کننده، فرعی بن باز و فرعی بن بست
2. ایمنی حرکت

-سواره در مقابل سواره:

که شامل جلوگیری از ایجاد ترافیک و اغتشاش حرکتی در تقاطع ها و مسیرهای مختص سواره مانند اتوبان و آزادراه وهم چنین جلوگیری از ایجاد تصادف از طریق افزایش روشنایی مسیر، افزایش دید راننده در تقاطع ها، استفاده از علائم ترافیکی، آرام سازی حرکت قبل از تقاطع و فاصله ی مناسب تقاطع ها از یکدیگر می شود.

-سواره در مقابل پیاده : در آزاد راه ها، بزرگراه ها و به طور کلی مسیرهای مختص سواره عابر پیاده حق ورود ندارد.

-پیاده در مقابل سواره : همان

طور که می دانیم اولویت حرکت به جز در مسیرهای مختص سواره با عابر پیاده است. در این زمینه طراحی مسیرهای ویژه پیاده، پیوستگی مسیر (حتی الامکان مسیر پیاده کمترین تقاطع را با مسیر سواره داشته باشد)، آرام سازی حرکت سواره در جاهایی که تردد پیاده زیاد است، افزایش دید مناسب راننده نسبت به مسیرهای عبور پیاده، روشنایی مناسب مسیر، استفاده از علائم ترافیکی مناسب، تعبیه ی پیاده رو در مسیرهای پر تردد پیاده و یا افزایش عرض پیاده رو از راهکارهای پیشنهادی مناسب می باشند.

3. نفوذپذیری: عبارت است از سهولت دسترسی و بیشتر برای عابر پیاده، محله و بافت مطرح است. برای مثال ایجاد خیابانی ۴ متری جهت دسترسی پیاده در بافت سبب افزایش نفوذپذیری خواهد شد.

4. تناسب حجم استفاده کننده با عرض خیابان: به معنای تعریض مسیر یا پیش بینی فضای مناسب برای استفاده کنندگان در خیابانهای پر تردد و پرتراکم و در مقابل کاربری های جاذب جمعیت

5. مسیر پیاده، مسیر دوچرخه، پارکینگ و حمل و نقل عمومی

-مسیر پیاده : در نظر گرفتن مسیر ویژه پیاده در محلات و مراکز محله، راسته های تجاری خاص و... و نیز تعبیه ی علائم موقت در اینگونه مسیرها جهت دسترسی اضطراری آمبولانس یا آتش نشانی

-مسیر دوچرخه : در نظر گرفتن مسیرهای ویژه دوچرخه در محلات و مراکز محله و مراکز توریستی و تفریحی، و نیز ایجاد ایمنی در این مسیرها

-پارکینگ:

تعبیه ی پارکینگ های حاشیه ای در کنار خیابان، قرارگیری پارکینگ های عمومی ترجیحا در زیر زمین و یا در لایه ی دوم که در جداره قابل دید نباشد و ایجاد سیاست های تشویقی جهت نیل به این هدف

-حمل و نقل عمومی : در نظر گرفتن سیاست هایی از قبیل افزایش ایستگاه ها، تسهیل دسترسی، تعبیه ی مسیرهای ویژه به منظور جلوگیری از ایجاد ترافیک و اتلاف وقت، رایگان بودن و یا تخفیف ویژه برای اقشار خاص جهت نیل به هدف گسترش حمل و نقل عمومی و تشویق مردم به استفاده از آن

کاربری

در این قسمت اهداف زیر را دنبال خواهیم کرد :

ایجاد سازگاری بین کاربری ها از طریق افزایش یا تقویت کاربری های سازگار و یا حذف و تعدیل کاربری های ناسازگار (بسته به نوع سوال)، به وجود آوردن تنوع بوسیله ی پرهیز از مجاورت کاربری های یکسان و یا ایجاد کاربری های جاذب جمعیت برای گروه های سنی و اقشار اجتماعی مختلف، رعایت مقیاس توسط حذف کاربری های خارج از مقیاس، و افزایش سرزندگی (حضور انسان در فضا) از طریق تنوع کاربری ها، کاربری های جاذب جمعیت (تجاری-مذهبی-تفریحی)، کاربری های فعال در شب، کاربری هایی که سرریز جمعیتی به بیرون دارند (انتقال فعالیت داخل به بیرون)، ویتترین مغازه ها (توقف مردم)، صندلی یا کانتر (گل فروشی-میوه فروشی)، دستفروش ها (تجمع مردم)، بازارهای موقت (فصلی-هفتگی) و طراحی فضاهای انعطاف پذیر مانند سکو و سایه بان جهت فراهم آمدن آسایش اقلیمی

مولفه های زیست محیطی

دستیابی به مولفه های زیست محیطی از طریق:

-ایجاد آسایش اقلیمی : طراحی با توجه به اقلیم، برای مثال در اقلیم سرد خیابان کشی عمود بر جهت باد سرد و تعبیه ی کوچه های سایه انداز در اقلیم گرم

-افزایش پوشش گیاهی

-ایجاد دید و منظر مطلوب : برای مثال با استفاده از شیب منطقه

-انسداد منظر نامطلوب : برای مثال با کاشت درخت

-ایجاد کریدورهای بصری

-کاهش آلودگی

محیط اعم از آلودگی صوتی (کاشت درخت، ایجاد تپه، دیوار صوتی، فاصله و یا اختلاف ارتفاع) و آلودگی محیط (لایروبی یا پاکسازی رودخانه) و...

مولفه های معنایی

شامل رعایت نکاتی چون همه شمول بودن از طریق ایجاد فضاها و کاربری های جاذب گروههای سنی و جنسی مختلف، هویت بخشی به فضا از

طریق احیای هویت از میان رفته، خاطره انگیزی و ایجاد خاطره جمعی، افزایش غنای حسی از طریق استفاده از درخت و آب نما، افزایش خوانایی، افزایش رنگ تعلق، افزایش احساس امنیت در فضا از طریق پرهیز از ایجاد کوچه پس کوچه های تاریک، تعبیه ی چشم محله (پنجره های روبه کوچه)، نرده به جای دیوار و به طور کلی پرهیز از ایجاد جداره های صلب طولانی و در نهایت استفاده از کاربری های شبانه روزی مانند آژانس، داروخانه و یا مراکز درمانی

پیشنهاد می شود برای تمرین بخش هدفگذاری با استفاده از منابع موجود از جمله جداول کتاب آبی پاکزاد، هویت بهزادفر، محیط های پاسخده، جلد ۴ مکانها و مکان سازی بهزادفر و... بر روی برگه های a4 اقدام به تهیه آرشیوی از انواع اهداف موجود جهت دستیابی به یک فضای بهینه ی شهری به همراه سیاستهای ممکن و کروی های مربوطه بنمایید. می توانید دسته بندی خود را بر اساس انواع فضاهای شهری (ورودی- میدان شهری، محلی- خیابان شهری، عبوری، محلی- بلوار- پله- پیاده راه- لبه ی آب و ...) و کیفیت های مختلف این فضاها قرار دهید.

طراحی

همان طور که می دانید برای طراحی ۱۰۰۲ راه حل وجود دارد که ۲ مورد از آنها عبارتند از:

-حفظ وضع موجود

-تخریب کامل

در این میان روش بهینه که انتخاب آن توصیه می شود تلفیقی از این دو راه کلیدی به نحوی است که با کمترین میزان تخریب به هدف برسیم،

یعنی حفظ وضع موجود به همراه پاره ای اصلاحات. به عنوان مثال تعریض خیابان ها، ایجاد

فضاهای شهری و مکان هایی برای تجمع افراد، فضاهای سرزنده (درخت، آبنما، صندلی)، اصلاح دسترسی ها، هماهنگی جداره ها و... نمونه هایی از این

دست اصلاحات هستند. طراحی شامل مراحل:

1-ارائه ی آلترناتیو

2-ارزیابی آلترناتیو

3-انتخاب آلترناتیو بهینه

4-پلان پیشنهادی

5-نما و مقطع پیشنهادی

6-پرسپکتیو

7-بزرگنمایی از پلان

8-دیدهای متوالی

9-دیگرام فضایی

1 و ۲-۳-ارائه، ارزیابی و انتخاب آلترناتیو

این مرحله شامل پیشنهاد چند آلترناتیو بر مبنای تحلیل و توجه به دسترسیهای اصلی، کاربری ها، نقاط مهم و... و هم چنین ایده هایی چون تلفیق

دو آلترناتیو تحت عنوان آلترناتیو سوم و در نهایت ارزیابی آنها بر اساس شرایط موجود و خواسته های مسئله و انتخاب گزینه ی بهینه با استناد به

دلایل مطرح شده در قسمت ارزیابی می باشد.

4-پلان پیشنهادی

در این قسمت با توجه به خواسته های مسئله در صورت ذکر مقیاس با در نظر گرفتن آن (اگر احیانا مقیاس داده شده با اندازه ی شیتی که در اختیار

ما قرار دارد نمی خواند می توانیم صرفا نقاط با اهمیت بیشتر را نمایش دهیم (و در صورت عدم ذکر مقیاس (مقیاس دلخواه) ترجیحا در scale

1:500 یا ۱:۱۰۰۰ طراحی می کنیم.

5- نما و مقطع پیشنهادی

در طراحی جداره و رسم نما کشیدن خط آسمان، توجه به ریتم های افقی و عمودی، بازشوها و جزئیات اهمیت دارد. در این مورد به دو حالت بر می خوریم. نخست آنکه نمای جداره موجود باشد و طراحی قسمتی از جداره برحسب آن خواسته شده باشد. در این صورت از ریتم ها، وزن های افقی و عمود و خط آسمان نمای موجود استفاده کرده و از شکل بازشوها هم الهام می گیریم. حالت دیگر زمانی است که باید بدون الگو نمایی را طراحی کنیم. در این جا نیز رعایت نکات اساسی چون خط آسمان، تعداد طبقات نرمال (۳-۴ طبقه)، شکل بازشوها، مصالح و... توصیه میشود. کشیدن مقطع نیز برای نمایش نحوه ی ارتباط اجزای طرح پیشنهاد می شود. اصولاً به صورت شماتیک رسم می شود و احتیاج به دقت زیادی ندارد، مسئله ی مهم نمایش طرز کنارهم قرارگرفتن اجزای سایت مورد نظر است. نکته ی دیگر آنکه در رسم مقطع در اینجا با مقطعی که در نقشه های معماری رسم می کنید تفاوتی وجود دارد و آن این است که در اینجا شما تنها خط مقطع زمین را رسم کرده و سپس باقی فضاها را به صورت نما می کشید. به خاطر داشته باشید حتماً روی مقطعتان (نه زیر آن!) حرف بزنید و تحلیل کنید.

6- پرسپکتیو

در این مورد بارها در گذشته توضیح داده شده، به یاد داشته باشید پرسپکتیو طراحی شهری هدف دار است و موضوعی را نشان می دهد. می توانید از همین حالا تعدادی پرسپکتیو موردی را آماده کنید تا در روز آزمون پیش زمینه ی لازم را داشته باشید. حضور پرسوناژ، درخت و آب نما در پرسپکتیوتان سرزندگی فضای شهری را نشان می دهد. به اندازه ی مطلوب پرسپکتیو و قرارگیری آن در صفحه نیز توجه کنید. پرسپکتیوتان را در نقطه ی طلایی شیت و با اندازه ی مناسب (A4 یا 2/1 یا 1/4) رسم کنید.

7- بزرگنمایی از پلان

در صورت لزوم قسمتی از پلان را جهت نمایش جزئیات بیشتر چون مبلمان، کفسازی و... یا همراه با جزئیات مقطع مانند جزئیات آبراه، جوی، صندلی و... بزرگنمایی می کنیم.

8- دیدهای متوالی (پی در پی)

در این قسمت با ترسیم پرسپکتیوهای متوالی خصوصیات مختلف فضا همچون حرکت و مکث و یا محصوریت فضا را نمایش می دهیم. برای مثال در یک محله از ورودی آغاز کرده، خیابان ها و سپس مرکز محله را ترسیم می کنیم.

9- دیاگرام فضایی

جهت نمایش فضاها و راههای ارتباطی موجود و نحوه ی ارتباط بین اجزا

موضوعات :

خیابان

مفهوم : حرکت

1- طراحی مسیرهای عبور عابر پیاده

2- پارکینگ حاشیه ای

3- طراحی پیاده رو متناسب با حجم استفاده کنندگان

4- محصوریت خیابان

5- حفظ پیوستگی و تداوم جداره (استفاده از درخت، عناصر طبیعی و یا جداره های شفاف به عنوان پوسته)

6- طراحی نقاط مکث

7- علائم راهنمایی و رانندگی

8- تامین ایمنی پیاده شامل کم کردن عرض مسیر، تغییر کفسازی (آسفالت به سنگفرش یا بلوک های خشکه چینی)، سرعت گیر (با عرض مناسب

۴-۵ متری و استفاده از آن به عنوان مسیر عبور عابر پیاده)، و ایجاد پیچ (در کوچه های محلی)

میدان

مفهوم : مکث ، سکون

1- طراحی فضاهای تجمع یا پاتوق

2- محصوریت مناسب

3- جداره ی فعال = جاذب جمعیت

4- میدان محلی = محل بازی کودکان

5- به حداقل رساندن تعداد مسیرهای سواره ای که به میدان می رسد.

6- مسدود کردن مسیرهای سواره موجود و در نظر گرفتن مسیرهای عبور اضطراری برای عبور آمبولانس و آتش نشانی

7- در نظر گرفتن کاربری های جاذب جمعیت در جداره

8- توجه به کفسازی (القا کردن مکث)

محل

1- آرامسازی سواره

2- جلوگیری از ورود خودروهای غریبه به محله (راهها و مسیرها میانبر و عبوری نباشند. ورودی غریب گز باشد.)

3- در نظر گرفتن کاربری های مناسب در سطح مرکز محله (مهد کودک و دبستان- مذهبی-مسجد، تکیه یا حسینیه- فضای سبز- فضای تجمع اهالی-

محل بازی کودکان- تجاری خرد در حد نیازهای روزانه مانند سوپر، میوه فروشی و سبزی فروشی)

4- رعایت سلسه مراتب دسترسی

بافت قدیم

1- گسترش در راستای استخوانبندی بافت قدیم

2- حفظ ارتباط بافت قدیم و جدید

3- عدم لحاظ کردن کمربندی در بافت قدیم

سوال یم

- مسیرهای اصلی امتداد مسیرهای موجود باشند.

- تاکید روی ورودی ارگ

- استقرار کاربری های جاذب جمعیت به نحو مناسب

- طراحی مسیرهای پیاده روی و دوچرخه حول ناحیه

- طراحی اطراف ناحیه

- دسترسی به رودخانه از جانب شمال

- پخش کردن کاربری ها

- ایجاد هتل و رستوران
- ایجاد کاربری های تفریحی
- توجه به ارتفاع مناسب که از ارگ بلندتر نباشد
- همیشه در مجاورت عناصر تاریخی خط آسمان حفظ شود.(کاربری ها زیر می رود)

شهید بهشتی

- محل پارک ماشین اساتید را از جلوی دانشکده برداریم.
- طراحی قرارگاه رفتاری برای دانشجویان جلوی دانشکده
- تعریف ورودی توسط رواق و درخت
- طراحی محل تجمع دانشجویان
- حفظ شکل بنا

طراحی میان افزا

- طراحی نما با توجه به نماهای مجاور
- عدم استقرار پارکینگ حاشیه ای
- فضاسازی جلوی ساختمان تخریبی
- طراحی قرارگاههای رفتاری جلوی سینما و هتل(مثل تغییر کفسازی)
- در نظر گرفتن محل عبور عابر پیاده در جلوی دبستان

میدان تیرانداز

- ایجاد ارتباط بین دو فضا
- ایجاد پیش ورودی برای بازار
- در نظر گرفتن محل نشستن
- مشخص کردن تکلیف سواره و سپس بستن میدانچه و ایجاد پیاده راه و یا کم کردن عرض مسیر در محل میدانچه

زلزله یا خرابی یا فرسودگی

- احیای استخوانبندی اصلی
- احیای عناصر شاخص
- ایجاد کاربری های جاذب
- بدین صورت مردم از کنار این عناصر شروع به ساخت می کنند و شهر بتدریج شکل می گیرد.

عودلاجان

- طراحی دسترسی ها
- تامین امنیت
- باز کردن فضاهایی که بهم مرتبط باشند.
- باز کردن کوچه بن بست
- ایجاد نقاط شاخص از طریق طراحی میدانچه ها در نزدیکی خانه های قدیمی میراث فرهنگی(پارک-فرهنگسرا)
- ایجاد محور دسترسی از طریق کاربری ها(مقل بازار مروی)
- تدوین سیاست های تشویقی برای ساکنین جهت جلوگیری از مهاجرت آنها(سند مالکیت-اجاره به شرط تملیک)

دانشگاه تهران

- ایجاد پیاده راه- فضای شهری در ارتباط با پیاده راه
- طراحی دسترسی بلوک ها
- کاربری ها و چیدمان آنها
- در نظر گرفتن رواق جهت سایه اندازی (در ضلع شرقی خیابان شمالی- جنوبی و یا ضلع شمالی خیابان شرقی- غربی برای جلوگیری از تابش مستقیم آفتاب)
- ارتقاء کیفیت فضای شهری با استفاده از درخت، آب نما، صندلی و کفسازی مناسب

همدان

- طراحی نما و جداره
- به کار بردن تمهیداتی جهت کاهش سرعت سواره در تقاطع ها ، روبروی آرامگاه و جلوی کاربری های جاذب جمعیت
- ایجاد فضای شهری برای مثال طراحی فضای جلوی آرامگاه از طریق عقب نشینی و استفاده از فضا و یا ادامه ی پیاده رو در داخل خیابان
- در نظر گرفتن پارکینگ حاشیه ای تعریف شده (در این موارد وقتی برای تخلیه ی بار یا توقف اضطراری با کمبود جا روبرو هستیم می توانیم با پوشاندن روی پل ها یا تمهیداتی از این قبیل این امکان را بوجود آوریم.)
- پیشنهاد کاربری متناسب برای سایت متروکه

امامزاده قاسم

- طراحی جداره ها با توجه به پلان
- جبران شکستگی های جداره و حفظ پیوستگی از طریق استفاده از درخت یا رواق. (با این عمل برخلاف زمانی که از جداره ی صلب استفاده می کنیم توده افزایش پیدا نمی کند)
- محدود کردن تردد سواره
- ساماندهی راسته ی رسیدن به امامزاده
- کاهش نقش منفی شیب از طریق طراحی نقاط مکث برای استراحت در طول مسیر
- طراحی جداره ی پارکینگ که رو به فضای شهری است.
- اضافه کردن رمپ به پله های جنوبی
- طراحی ایستگاه تاکسی

تجربیش

- طراحی فضای شهری جلوی امامزاده
- طراحی فضای شهری ابه ی رودخانه
- اصلاح جداره ها (استفاده از رواق)
- اصلاح شیب
- اصلاح مسیرهای دسترسی
- تعریف لبه برای ترمینال (استفاده از درخت، اختلاف ارتفاع، لبه ی تجاری)
- تقویت دید و منظر (به سمت امامزاده یا کوه)
- تعریف ورودی بازار و تعریض آن
- طراحی مسیر پیاده و نقاط مکث

اوپن

- طراحی مسیرهای عمود بر شیب و رسم مقطع
  - طراحی لبه ی بزرگراه (کاشتن درخت، دیوار صوتی، تپه یا مانع، ایجاد اختلاف سطح)
  - طراحی مسیر اصلی و تعریض آن
  - باز کردن راههای دسترسی به رودخانه، ایجاد مسیرهای سواره تا نزدیکی رودخانه و تعبیه ی بقیه ی مسیر بصورت پیاده
  - طراحی کناره ی رودخانه
  - طراحی مرکز محله ی نزدیک حسینیه
  - طراحی و اصلاح ایستگاه اتوبوس و تاکسی در نزدیکی دانشگاه
- به امید موفقیت شما در آزمون اسکیس

Amadgp.ir

منابع:

کتاب راهنمای های طراحی شهری در ایران - جهانشاه پاکزاد

کتاب آموزش اسکیس طراحی شهری - دکتر مرتضی صدیق - مهندس احسان دانش فر

برگ راهنمای شرکت در امتحان تشریحی و یا پروژه عملی آزمون کارشناسی ارشد ناپیوسته سال ۱۳۹۶

برگ راهنمای شرکت در امتحان تشریحی و یا پروژه عملی آزمون کارشناسی ارشد ناپیوسته سال ۱۳۹۷

www.Amadgp.ir

www.iran-forum.ir

Amadgp.ir